

Sygn. akt III AUa 1912/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski
Sędziowie:	SSA Małgorzata Gerszewska SSA Jerzy Andrzejewski (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 5 stycznia 2017 r. w Gdańsku

sprawy A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 sierpnia 2016 r., sygn. akt VI U 1505/16

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Maciej Piankowski SSA Jerzy Andrzejewski

Sygn. akt III AUa 1912/16

UZASADNIENIE

A. S. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 24 lutego 2015 roku ustalającej wysokość emerytury i podejmującej jej wypłatę od 1 lutego 2015 roku, domagając się przyznania świadczenia od dnia 1 stycznia 2013 roku, tj. od dnia przyznania mu prawa do emerytury przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 26 listopada 2014 roku (III AUa 75/14).

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bydgoszczy wyrokiem z dnia 29 września 2015 roku oddalił odwołanie. Sąd ten wskazał, iż A. S. nabył prawo do emerytury na mocy wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 26 listopada 2014 roku, III AUa 75/14, od dnia 1 stycznia 2013 roku. W dniu 4 lutego 2015 roku złożył w organie

rentowym wniosek o podjęcie wypłaty emerytury i jej przeliczenie, przy czym do wniosku załączył świadectwo pracy z dnia 2 lutego 2015 roku, potwierdzające rozwiązanie stosunku pracy z dniem 31 stycznia 2015 roku. W poprzednim postępowaniu sądowym ubezpieczony przedstawił świadectwo pracy, w którym potwierdzono, że zatrudniony był on w w/w Przedsiębiorstwie

w okresie od dnia 18 lipca 2001 do 31 października 2012 roku. Odwołujący nie wyjaśnił, w jakim okresie nie pozostawał w stosunku pracy. W ocenie tego Sądu Okręgowego uniemożliwiło to wyjaśnienie rozbieżności pomiędzy świadectwami pracy z dnia 2 lutego 2015 oraz 31 października 2012 roku wydanymi przez w/w pracodawcę i pozwoliło na przyjęcie domniemania, że de facto nie nastąpiło rozwiązanie umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą przed dniem 1 lutego 2015 roku. Z tych też względów Sąd I instancji uznał, że A. S. nabył prawo do emerytury od dnia 1 stycznia 2013 roku, ale z uwagi na fakt pozostawania

w zatrudnieniu, prawo to uległo zawieszeniu z mocy art. 103a ustawy o emeryturach i rentach

z FUS. Wznowienie wypłaty nastąpiło od dnia 1 lutego 2015 roku (art. 135 ust. 1 ustawy), bowiem z dniem 31 stycznia 2015 roku stosunek pracy odwołującego został rozwiązany.

Na skutek złożonej przez odwołującego apelacji, Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem

z dnia 19 kwietnia 2016 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 2075/15 uchylił zaskarżony wyrok

i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach zastępstwa procesowego za drugą instancję. Sąd Apelacyjny wskazał, iż odwołujący dysponował dwoma świadectwami pracy, które w odmienny sposób określały przebieg zatrudnienia oraz datę rozwiązania stosunku pracy. Przedłożone przez skarżącego dowody dostarczały de facto sprzecznych informacji w zakresie istnienia ewentualnej przerwy w zatrudnieniu, co miało decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia, w świetle wymogu uprzedniego rozwiązania istniejących stosunków pracy przed nabyciem prawa do emerytury w świetle dyspozycji normy art. 103a obowiązującej ustawy emerytalnej. Sąd Okręgowy nie wyjaśnił czy i kiedy właściwie doszło do rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą zatrudniającym ostatnio ubezpieczonego i nie przeprowadził w tym zakresie należytego postępowania dowodowego, ograniczając się do przyjęcia bezpodstawnego domniemania, że rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło z późniejszą datą, tj. z dniem 31 stycznia 2015 roku. Sąd Apelacyjny stwierdził, że Sąd Okręgowy ponownie rozpoznając sprawę winien przeprowadzić stosowne postępowanie dowodowe i ocenić wyniki tego postępowania w świetle dyspozycji art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, biorąc przy tym pod rozwagę pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 lutego 2007 roku, I UK 229/06.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bydgoszczy wyrokiem z dnia 26 sierpnia 2016 roku zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że wypłata emerytury następuje od dnia 1 stycznia 2013 roku (pkt 1), w pozostałym zakresie oddalił odwołanie (pkt 2), stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (pkt 3) i zasądził od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kwotę 30 zł tytułem zwrotu opłaty od apelacji (pkt 4). Swoje rozstrzygnięcie Sąd ten oparł na następujących ustaleniach faktycznych i prawnych.

A. S. w dniu 31 października 2012 roku rozwiązał stosunek pracy łączący go

z Przedsiębiorstwem (...) w I. i w dniu 19 listopada 2012 roku wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę, którą ostatecznie uzyskał od dnia 1 stycznia 2013 roku na podstawie wyroku Sądu Apelacyjnego

w G. z dnia 26 listopada 2014 roku (sygn. akt III AUa 75/14). Ubezpieczony do wniosku

o emeryturę złożonego w dniu 19 listopada 2012 roku dołączył świadectwo pracy z dnia 31 października 2012 roku, w którym potwierdzono, że zatrudniony był w okresie od dnia 18 lipca 2001 roku do 31 października 2012 roku. O okoliczności rozwiązania umowy o pracę z dniem 31 października 2012 roku świadczy również pismo ubezpieczonego z dnia 29 kwietnia 2012 roku, skierowane do pracodawcy z prośbą o rozwiązanie umowy o pracę i wydanie świadectwa pracy

z dniem 31 października 2012 roku. Od dnia 2 listopada 2012 roku ubezpieczony kontynuował zatrudnienie u tego samego pracodawcy, do którego zwrócił się z wnioskiem o ponowne zatrudnienie z powodu odmowy przyznania wcześniejszej emerytury przez Sąd. Zatrudnienie trwało do 31 stycznia 2015 roku. W dniu 4 lutego 2015 roku ubezpieczony złożył w organie rentowym wniosek o podjęcie wypłaty emerytury i jej przeliczenie, przy czym do

wniosku załączył świadectwo pracy z dnia 2 lutego 2015 roku, potwierdzające rozwiązanie stosunku pracy z dniem 31 stycznia 2015 roku. Decyzją z dnia 5 lutego 2015 roku, w wykonaniu wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 26 listopada 2014 roku, organ rentowy przyznał ubezpieczonemu zaliczkę na poczet przysługującej emerytury od dnia 1 stycznia 2013 roku, tj. od daty określonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego. Jednocześnie w przedmiotowej decyzji zawieszono wypłatę emerytury

z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia przez ubezpieczonego. Decyzją z dnia 24 lutego 2015 roku pozwany ustalił wysokość i podjął wypłatę emerytury A. S., począwszy od dnia 1 lutego 2015 roku, tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Sąd Okręgowy wskazał, iż pracodawca ubezpieczonego wystawił dwa świadectwa pracy

(z dnia 31 października 2012 roku oraz z dnia 2 lutego 2015 roku), z których pierwsze było nieprecyzyjne i obejmowało łącznie oba okresy zatrudnienia ubezpieczonego od 18 lipca 2001 roku do 31 października 2012 roku i od 2 listopada 2012 roku do 31 stycznia 2015 roku, nie wskazując na rozwiązanie stosunku pracy z odwołującym w dniu 31 października 2012 roku, które faktycznie nastąpiło. Zważywszy, iż doszło do rozwiązania stosunku pracy

z ubezpieczonym z dniem 31 października 2012 roku, przyznana emerytura wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku od dnia 1 stycznia 2013 roku nie podlegała zawieszeniu z mocy art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS., albowiem ubezpieczony nie kontynuował zatrudnienia wbrew ustaleniom organu rentowego. Wobec powyższego Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że wypłata emerytury następuje od dnia 1 stycznia 2013 roku. Odwołanie A. S. w zakresie w jakim domagał się wypłaty emerytury od miesiąca, w którym złożył wniosek (tj. od listopada 2012 roku), podlegało oddaleniu, o czym Sąd I instancji orzekł w punkcie 2 wyroku, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Biorąc zaś pod uwagę ograniczenia dowodowe, jakie mają miejsce przed organem rentowym, Sąd ten w pkt 3 wyroku stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. O kosztach instancji Sąd ten orzekł na podstawie przepisu art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy zaskarżając go w zakresie pkt 1 i 4 i domagając się jego zmiany w tej części i oddalenia odwołania oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie jego uchylenia i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Pozwany zarzucił naruszenie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez jego niezastosowanie gdyż ubezpieczony wniosek o emeryturę złożył w dniu 19 listopada 2012 roku, a więc w czasie gdy pozostawał w stosunku pracy (zatrudnienie podjął ponownie od 2 listopada 2012 roku), ponadto prawo do emerytury również nabył w czasie kiedy był zatrudniony, tj. od 1 stycznia 2013 roku.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja organu rentowego jest uzasadniona.

Stan faktyczny sprawy na etapie postępowania apelacyjnego pozostawał bezsporny,

a organ rentowy zarzucał wyłącznie wadliwe zastosowanie przepisów prawa materialnego, który to zarzut okazał się trafny. Przypomnieć należy, że od dnia 1 stycznia 2011 roku obowiązuje przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który stanowi, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Wyjaśnić trzeba, iż Trybunał Konstytucyjny, w wyroku z dnia 7 lutego 2006 roku, SK 45/04, (OTK-A 2006/2/15), wypowiedział się w kwestii zgodności z Konstytucją przepisu art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS - zawierającego wymóg rozwiązania stosunku pracy,

a więc powodującego zawieszanie wypłaty emerytury w sytuacji nierozwiązania stosunku pracy - obowiązującego od dnia 1 lipca 2000 roku do 7 stycznia 2009 roku. Trybunał wskazał, iż konstytucja nie zawiera nakazu zagwarantowania świadczeń emerytalnych osobom kontynuującym działalność zawodową. Emerytura jest w założeniu świadczeniem,

które zastępuje, a nie uzupełnia wynagrodzenie ze stosunku pracy i do jej istoty należy zapewnienie środków utrzymania w razie zaprzestania pracy, w związku z osiągnięciem określonego wieku.

W tym kontekście rozwiązanie stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą stanowi cechą istotną, uzasadniającą efektywne korzystanie z prawa do świadczeń emerytalnych. Nadto

w wyroku z dnia 11 marca 2004 roku, II UK 276/03, (LEX nr 985593) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że regulacja ta nie narusza zasady ochrony praw nabytych potwierdzonej art. 67 ust. 1 Konstytucji RP, albowiem nie pozbawia ona osób zainteresowanych prawa do emerytury, lecz oddziela nabycie prawa do emerytury w wyniku ziszczenia się ryzyka ubezpieczeniowego (dożycie odpowiedniego wieku) od zawieszenia świadczenia w razie kontynuacji zatrudnienia bez rozwiązania stosunku pracy. W przypadku istnienia przyczyny zawieszenia świadczenia (kontynuowanie zatrudnienia) konsekwencją zawieszenia prawa do świadczenia jest wstrzymanie jego wypłaty, jednak ustanie tej przyczyny powoduje wznowienie wypłaty świadczenia od miesiąca ustania.

Rozważania zawarte w powyższych judykatach odnoszą się do istoty regulacji, mającej zastosowanie w rozpatrywanym przypadku, ponieważ przepis art. 103a ustawy jest w swej treści odpowiednikiem art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Sąd Apelacyjny

w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę w pełni podziela pogląd prawny zaprezentowany przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 marca 2011 roku (II UK 299/10, LEX nr 817535), który stwierdził, iż zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego i jednolitym stanowiskiem doktryny prawa ubezpieczeń społecznych, przepisy prawa ubezpieczeń społecznych powinny być wykładane ściśle (por. uchwałę składu siedmiu sędziów SN z dnia 11 grudnia 2008 roku,

I UZP 6/08, OSNP 2009 nr 9-10, poz. 120 oraz wyroki SN: z 9 listopada 1999 roku, II UKN 187/99, OSNAPiUS 2001 nr 4, poz. 121; z 16 sierpnia 2005 roku, I UK 378/04, OSNP 2006 nr 13-14, poz. 218 i z 25 czerwca 2008 roku, II UK 315/07, LEX nr 496396), co oznacza w zasadzie prymat dyrektyw wykładni językowej w odniesieniu do pozostałych metod wykładni, w tym wykładni systemowej i wykładni historycznej lub celowościowej. Wykładnia językowa art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej jednoznacznie wskazuje, iż przepis ten zawsze rodzi skutek zawieszający prawo do emerytury (polegający na wstrzymaniu wypłaty świadczenia) w sytuacji kontynuowania przez ubezpieczonego zatrudnienia bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury ustalonym w decyzji organu rentowego, bez względu na to czy decyzja ta została wydana niezwłocznie po zgłoszeniu wniosku o prawo do emerytury, czy też w wykonaniu orzeczenia organu odwoławczego (sądu).

Mając powyższe na uwadze należy wskazać, iż bezspornym było, że odwołujący od dnia 18 lipca 2001 roku do 31 października 2012 roku i od 2 listopada 2012 roku do 31 stycznia 2015 roku pozostawał w stosunku pracy. Skoro zaś wniosek o emeryturę złożył w dniu 19 listopada 2012 roku, a prawo do emerytury nabył w dniu 1 stycznia 2013 roku, to niewątpliwie bezpośrednio przez nabyciem prawa do emerytury kontynuował zatrudnienie u tego samego pracodawcy. Nietrafne jest więc stwierdzenie Sądu I instancji, iż skoro doszło do rozwiązania stosunku pracy w odwołującym z dniem 31 października 2012 roku to jego świadczenie nie mogło ulec zawieszeniu. Odwołujący w czasie gdy składał wniosek o emeryturę pozostawał

w zatrudnieniu i w związku z tym nie spełniał jednej z obiektywnych przesłanek do przyznania zgłoszonego przez niego żądania, wymienionej w art. 184 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Dlatego też nawet gdyby organ rentowy uznał, że legitymuje się on wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym i tak nie mógłby przyznać wnioskodawcy emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Przyznanie odwołującemu prawa do tego świadczenia przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku wynikało nie tylko z odmiennej oceny okresu jego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców ale też ze zmiany przepisów, albowiem od

1 stycznia 2013 roku ustawodawca zniósł wymóg rozwiązania stosunku pracy. W świetle poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń nie znajdował więc zastosowania pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 lutego 2007 roku (I UK 229/06).

W związku z powyższym Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i orzekł jak w sentencji, stosownie do art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

SSA M. Piankowski SSA M. Gerszewska SSA J. Andrzejewski